

ТАНИЛЦУУЛГА

Өндөр насны тэтгэвэр тогтоолгох хугацаа дөхсөн болон тогтоолгож байгаа ахмад настныг/ахимаг насны ажилтныг нийгэм, эдийн засаг, сэтгэл зүйн хувьд бэлтгэх төлөвлөгөө

Дэлхийн хүн амын насжилт хурдацтай нэмэгдэж, ахмад настны эзлэх хувь өсөж байгаа нь улс орон, орон, байгууллага бүр хүний нөөцийн бодлогоо насжилтын өөрчлөлтөд нийцүүлэн шинэчлэх шаардлагыг бий болгож байна. ДЭМБ-ын мэдээллээр дэлхий дахинд 60 ба түүнээс дээш насны хүн амын тоо 2019 онд 1 тэрбум байсан бол 2030 онд 1.4 тэрбум, 2050 онд 2.1 тэрбумд хүрэх төлөвтэй байна.

Ийм нөхцөлд ажилтныг тэтгэвэрт гарах үед нь зөвхөн тэтгэврийн олгох эрхээр хангах бус, амьдралын дараагийн үе шатанд эрүүл, идэвхтэй, санхүүгийн хувьд бэлтгэлтэй, нийгмийн оролцоотой шилжихэд нь дэмжлэг үзүүлэх шаардлага нэмэгдэж байна. Үүнтэй холбогдуулан улс орнууд ахмад ажилтны амьдралын хэв маягыг "тэтгэвэр тогтоох"-ын өмнөх ба дараах үе шаттай хамтад нь авч үзэж, эрүүл идэвхтэй амьдралыг дэмжих хандлага руу шилжиж байна.

Энэ хандлагын хүрээнд тэтгэвэрт гарсны дараа ахмад настуудад нийтлэг тулгардаг орлого багасах, амьжиргаа доройтох, нийгмийн харилцаа холбоо, оролцоо буурах, эрүүл мэнд муудах, сэтгэл гутралд орох зэрэг нийгэм, эдийн засаг, сэтгэл зүйн тулгамдсан асуудлаас урьдчилан сэргийлэх, даван туулахад бэлтгэх үйл ажиллагааг төлөвлөгөөтэйгээр хэрэгжүүлж байна.

Манай улсын 60, түүнээс дээш насны хүн ам нийт хүн амд эзлэх хувь 2025 онд 11.0 хувь байсан бол 2050 онд нийт хүн амын 21.1 хувьд хүрэх магадлалтай байна. Нийгмийн даатгалын сангаас сүүлийн 3 жилийн байдлаар өндөр насны тэтгэвэр тогтоолгосон хүний тоо дунджаар 25, 447 хүн байна.

УИХ-аас 2017 онд шинэчлэн баталсан Ахмад настны тухай хуулийг шинэчлэн баталсан. Уг хуулийн 11.1.1-д заасны дагуу Хөдөлмөр, нийгмийн хамгааллын сайдын 2020 оны 05 дугаар сарын 08-ны өдрийн “Ажилтныг тэтгэвэрт бэлтгэх үйл ажиллагааг хэрэгжүүлэх арга зүй, төлөвлөгөөний жишиг загвар батлах тухай” А/121 дүгээр тушаалыг батлан мөрдүүлсэн.

Дээрх тушаал батлагдсанаас хойшхи хугацаанд дэлхий нийтийг хамарсан Коронавирусын цар тахал (Covid-19) -ын нөхцөл үүсч аж ахуйн нэгж, байгууллагын үйл ажиллагаа урт хугацаагаар тасалдах, үйлдвэрлэл үйлчилгээний хэмжээ буурах, ажиллагчдын тоо цөөрөх зэрэг хүчин зүйлийн нөлөөгөөр ажилтныг тэтгэвэрт бэлтгэх үйл ажиллагааг хэрэгжүүлэх нөхцөл хязгаарлагдсан.

Түүнчлэн Нийгмийн даатгалын багц хуулийн удаа дараагийн өөрчлөлтөөр тэтгэвэрт тогтоолгох насны доод хэмжээнд өөрчлөлт орж байсан, Засгийн газрын үйл ажиллагаа, бүтэц, бүрэлдэхүүн өөрчлөгдөж ажил үүрэг дахин хуваарилагдах, үйл ажиллагааны хөтөлбөрт ахмад настны эрүүл идэвхтэй амьдралын асуудал орхигдох, урт хугацааны бодлого хөтөлбөрийн хугацаа дуусах, хүчингүй болох зэрэг нь энэхүү үйл ажиллагааг хэрэгжүүлэхэд аж ахуйн нэгж, байгууллагуудад хүндрэл бий болгож, хэрэгжилтийг сааруулсан.

УИХ-аас 2024 онд Ахмад настны тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулийг баталж, ахмад эрүүл, идэвхтэй насжилтыг дэмжих, хөдөлмөр эрхлэлтийг нэмэгдүүлэх, нийгмийн хамгаалал, ахмад настанд үзүүлэх үйлчилгээг сайжруулах талаар тодорхой заалтууд тусгагдсаныг хэрэгжүүлэх зорилгоор 2025 оноос эхлэн холбогдох журам, эрхийн актуудыг шинэчилж байна.

Энэ шинэчлэлийн хүрээнд Засгийн газрын 2026 оны 302 дугаар тогтоолоор батлагдсан "Ахмад настны талаар 2026-2028 онд хэрэгжүүлэх арга хэмжээний төлөвлөгөө"-д "Ажилтныг тэтгэвэрт бэлтгэх төлөвлөгөөг шинэчлэн батлуулах, хэрэгжүүлэхэд төрийн болон хувийн хэвшлийн байгууллагуудтай хамтран ажиллах, хяналт тавих" арга хэмжээ тусгагдсан.

"Өндөр насны тэтгэвэр тогтоолгох хугацаа дөхсөн болон тогтоолгож байгаа ахмад настныг нийгэм, эдийн засаг, сэтгэл зүйн хувьд бэлтгэх төлөвлөгөө"-г Сингапур, Япон, Финланд, Герман, Нидерланд зэрэг өндөр хөгжилтэй орнууд болон бусад орны сайн туршлагад тулгуурлан өөрийн орны нөхцөлд нийцүүлэн "тэтгэвэрт гарах нь хүний хөдөлмөрийн амьдралын төгсгөл биш, харин идэвхтэй, эрүүл, нийгэмд тустай дараагийн шинэ үе шатны эхлэл" гэсэн үзэл баримтлалаар шинэчлэн боловсрууллаа.

-----oOo-----

10001